18. II. 1945.

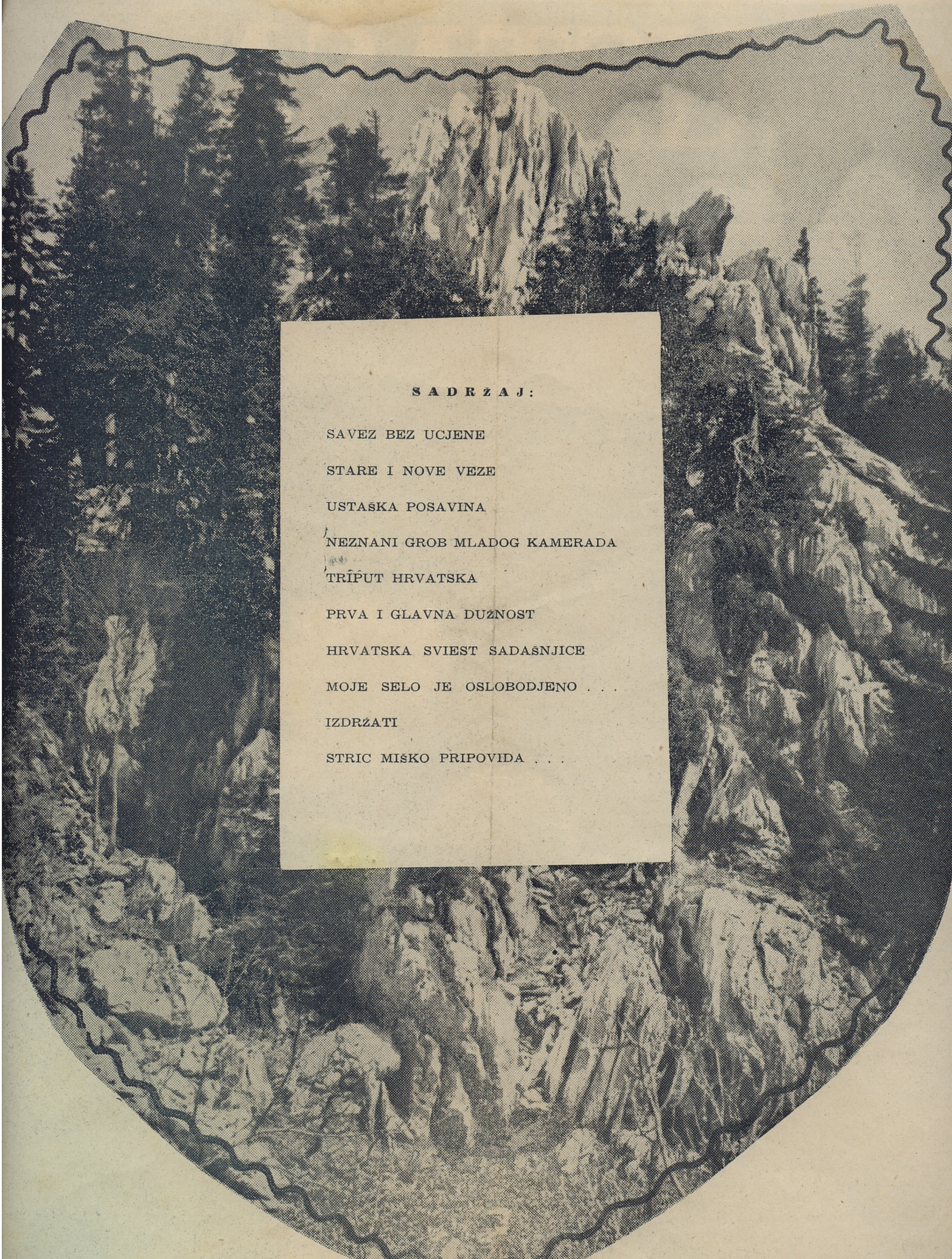
POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

CIENA 10 KUNA BROJ 7

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

SADRŽAJ:

VIESTNIK HRV. UST. OSLOBOD. POKRETA

USTAŠA

GOD. XV. — BROJ 7
ZAGREB, 18. II. 1945.

SAVEZ BEZ UCJENE

at.: Njemačka danas proživljuje najteže časove od početka rata. Saveznici i dosaveznici, koji su — promatrajući pobjedničke zastave Reicha na svim bojištima — priskočili na njemačku stranu, odpali su kao mekušci pod prvim neprijateljskim bombama. Zakazale su u težkim časovima diplomacije velikih izkustava i prošlosti, a divizije njemačke oružane snage osudjivane su u nekoć savezničkim zemljama na mukotrpna povlačenja.

Hrvati u svemu tom kovitljanju ostaju isti, vjerni i borbeni. Ili što više, hrvatska vojska u sadanjem času još je podpunija i veća, nego u doba jugoiztočnog zatišja.

Treba li se tome čuditi, i težko pronalaziti razlog ove postojanosti na strani napadane Njemačke?

Vodstvo Reicha nesebično je pred četiri godine priznalo i pomoglo uzpostavu tisućljetne hrvatske Države. Pri tome nije bilo krzmanja, ili ucjene. Poglavnik je tada njemačkim vojnicima obećao vjernost za vjernost. — Mi ne gazimo svoje rieči. — To stoji i u Vatikanu zapisano, od Pape Agatona. Vojnici smo i znamo cienu častne rieči. I Niemci to znaju.

Njemačka je upozorila svojim priznanjem sviet na hrvatska prava. Njemačka je na jugoiztoku izvršila stoljetno poslanje. Svi ostali, koji dodju — došli su prekasno.

Evropa, koja se brani, treba hrvatskog vojnika, treba ga na ugaonom prostoru borbe protiv Iztoka. Mi smo spremni i složni izpuniti svoju dužnost prema Kontinentu. Zato, što su i nama poslije Golgote nepravda izpunjeni uvjeti suradnje.

Prosječni Evropljanin morao je u Napoleonovim uspomenama naći rečenicu o hrvatskim vojnicima. Ali to danas nije potrebno, jer ova ustrajnost i junačtvo, kojim se diči ustaško pokoljenje Nezavisne Države Hrvatske nadmašuje poviestne izjave velikih vojskovodja. Znamo zašto vodimo rat i sviestni smo svog položaja, a budući da je njemačkom vojničkom narodu isto tako ugrožen obstanak, kao i nama — kamerad, koji stoji u rovu zajedno s ustašom — neka se ne plaši izdaje. Hrvati će spasiti svoju mladu državu, ili će nestati s Balkana, ali zadanu prisegu ne će pogaziti.

Dok se največe bitke svih vremena približuju svom vrhuncu, dok ratna sreća sliedi svoj udes prevrtljiva kotača, dok su neki malodušnici i slabići sustali i stali na pol puta u borbi za Novu Europu — Hrvatska dosljedno, nepokolebljivo stoji uz svog velikog saveznika iztičući vjekovno pravilo prijateljstvo za prijateljstvo, vjernost za vjernost — do pobjede, do konačnog i sigurnog mira.

DNEVNI ŽIVOT

U godišnjacima onda još nisu crveno odtiskivali nadnevak 10. travnja. Razumije se, to je bilo prije Oslobodjenja.

... U posljednje vrieme letaci kruže razredima u stotinama. Čitava je škola preplavljena brošurama i zaplienjenim izdanjima nacionalističkih novina. Tvorivo se dieli gotovo javno, i grupice se okupljaju po hodnicima, da glasno pretresu najnovije dogadjaje.

Pružio sam letak jednome novome. Tako mi neprestano »izpipavamo« one, iz kojih bi još »moglo nešto biti«. Kada ga je pročitao, traži daljnja obavještenja, i postavlja pitanja.

»Sve je to liepo. Ali — ne svidja mi se vaš stav prema Englezima. Moje su simpatije s njima. Trebalo bi se uz njih nekako povezati... a ne sa Njemačkom...«

»Da, to je ideja, ali...«; upuštamo se u razpravu pod najduljim odmorom. Izlazimo sa dokazima: Adolf Hitler je jedini, koji želi našu suradnju kao ravnopravnih, Reich jedini pruža svaku moguću pomoć. Zapadne države ne samo, da ne pomažu naša nastojanja, one su protivnici i same pomisli, da se Hrvatska odciepi od nesmiljenog srbskog polipa.

Poslije toga, jedan je kimnuo glavom, složio se i drugi, treći.

Već tada smo se spremali za buduće bratstvo u oružju iskrenošću, koju samo mi poznamo. A to je bilo još davno prije, nego su u godišnjake počeli odtiskivati crveno 10. travnja.

STARE I NOVE VEZE

mn — **Kobna zapletenost i nepreglednost osnovnih snaga pokretnica suvremenog družtvovnog života na suhoj trećini kugle zemaljske narasla je do tolikog obujma, da je stavila u pitanje i same temeljne pojmove iz rječnika medjunarodnih odnosa. Površnost vladajućih državnih zasada u svietu zapadnih »demokracija« ostvarila je brojne nelogične i upravo nevjerojatne političke činbenike, koji su sadašnje zbivanje zapleli u nerazmrsiv gordijski čvor; već sam savez S. S. S. R., primjerice, predstavlja temeljitu nemogućnost za poimanje predratnog vremena. U pomanjkanju druge namisli za rješavanje gorućih pitanja preostala je samo još — po uzoru Aleksandra Velikoga — gruba sila, da se razsieče uzao naših dana.**

Zapadne plutokracije stavile su na kocku i sam rat, ali je poviestni primjer macedonskog vojskovodje zakazao: umjesto izhoda postavljenih problema medjunarodni je sukob iznio pred političare još zamršenija pitanja, koja su nakon mnogih natezanja bezizgledno ostavljena na odgonetavanje poratnim državnicima. U potvrdu ovih rieči služe najbolje utanačenja »saveznika«, da se na trojnom sastanku izbjegavaju politička pitanja, da bi se izbjeglo možebitne nesuglasice. Sve ovo opet opravdava nam, da savezništvo »velike trojice« stavljamo pod navodnike. Time je pojam saveznik sam po sebi izuzet od jasnog i smislenog izražavanja, u najužem smislu. Kao izlaz iz nastale zbrke treba dakle u odredjivanju medjusobnih odnosa narodâ naći kratku definiciju, koja ne trpi izvrtanja i ne ostavlja mogućnost zloupotrebe. Pribjegavamo stoga temeljnom pravilu Carl Schmittove teorije o pojmu politike svodeći političko razlikovanje na razlikovanje izmedju prijatelja i neprijatelja. S takvim pogledima prilazimo razčlanjivanju odnosa izmedju njemačkog Reicha i Nezavisne Države Hrvatske, koja je iz kora, uz Osovinu vezanih, država i državica uskočila u jednu od glavnih uloga drugog svesvjetskog rata, nakon što su pod uticajem unutarnje razrivenosti i sirenskih glasova izvana sišle s borbene pozornice caristička Italija, kraljevina Rumunjska, pa Bugarska i Finska. Treba iztaći — da nam se ne predbacuje preuveličavanje vlastite važnosti! — da je hrvatski narod jedini od evropskih naroda, koji je uztrajao od početka suradnje s njemačkim saveznikom bez ikakovih pokušaja zavjera, pače, da je on jedini, u čije ime nikakva izbjeglička h r v a t s k a vlada ne izkorišćuje odašiljače britanskog BBC!

Ustaška Hrvatska nije počinila ništa čudno ni neočekivano, kada je smjer svoje vanjske politike upravila tim pravcem. Razlozi, koji su je naveli na taj put daleko su od toga, da svoje dane broje sa 10. travnjem 1941. godine. Oni sežu u prošlost, koja je često sudbinski zbližavala dva susjedna naroda. Posebno je značajno razdoblje te suradnje u posljednjih nekoliko godina, kada je hrvatska oslobodilačka djelatnost dosegla vrhunac, pripremajući se za izpunjenje svoga cilja: za uzpostavljanje nezavisne države hrvatskom narodu. U tom je vremenskom odsjeku njemački narod dao dokaze svojih naklonosti pravednoj hrvatskoj stvari, pomažući riečju i djelom ustašku djelatnost. Da bi se taj doprinos našoj narodnoj borbi pravilno ocienio potrebno je osvietliti prilike, u kojima je nacionalsocialistički Reich pružio ruku pomoćnicu.

Ubrzo po devetstoosamnaestoj postalo je očevidno, da su angloamerički »mirotvorci« nakani Njemačkoj izbiti i one najbiednije uslove života. Borba za tržišta, koja se u to vrieme razmahala, nije vodila poznatom, židovskim trgovcima svojstvenom bezobzirnošću nikakvih računa o potrebama i pravima poraženih. U takvim okolnostima mogao se njemački narod osloniti na jedan jedini dokaz u razgovoru sa »demokracijama«: na oružje u rukama svojih gradjana. I on se dao na neumoran posao, da ga izkuje!

(Nastavak na 11 strani)

IZ POSTROJNIČTVA

IMENOVANJA I ODLUKE MINISTRA POSTROJNIKA

»Odlukom ministra postrojnika od 8. I. 1945. broj D. p. 360-1944. priznato je Bari Tenšek iz sela Vojnića, občina Mače, kotar Zlatar, udovi iza pokojnog Petra Tenšeka, životom postradalog zbirnog pobočnika ustaškog tabora Mače, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima, pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 8. I. 1945. broj D. p. 361-1944. priznaje se Magdi Bistrović iz Benkovca, občina Mihovljani, kotar Zlatar, udovi iza pokojnog Ivana Bistrovića, životom postradalog zbirnog pobočnika ustaškog zbira Veternica, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo n adržavnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika III. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

Broj 339-45. Zagreb, 1. veljače 1945.

RAZRJEŠENJE

Temeljem § 47. odj. 4. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta od 11. kolovoza 1942., a na priedlog Zapovjedničtva Ustaša razrješujem ustašu ing. Matu Tomca dužnosti logornika Ustaškog logora u Glini.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:
Dr. Lovro Sušić

Broj 340-45. Zagreb, 1. veljače 1945.

IMENOVANJE

Temeljem § 47. odj. 3. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta od 11. kolovoza 1942., a na priedlog Zapovjedničtva Ustaša imenujem ustašu Stjepana Dobrenića, sudskog kancelistu iz Gline, logornikom ustaškog logora Glina.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:
Dr. Lovro Sušić

Broj 5143-44. Zagreb, 28. siečnja 1945.

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta od 11. kolovoza 1942., a na priedlog stožernika, upućenog Zapovjedničtvu Ustaša, imenujem ustašu Ivana Šmida, seljaka iz Markovca Pobočnikom za družtvovno-gospodarska pitanja Ustaškog stožera Bilogora, sa sjedištem u Bjelovaru.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:
Dr. Lovro Sušić

»Odlukom ministra postrojnika od 19. I. 1945. broj D. p. 166-1944. priznato je Matiji Saboliću iz Virja, občina Virje, kotar Gjurgjevac, postradalom tabornom pobočniku ustaškog tabora Virje, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima, pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

Danas je hrvatski narod uz bok slobodnih naroda, danas je hrvatska država podpuno ravnopravna sa svima slobodnim i nezavisnim državama! Ona je to danas, ona će to biti sutra, ona će to biti u vječnost, jer za to jamči Ustaški pokret! Za to jamči hrvatska ustaška vojska, za to jamči cieli hrvatski narod!

POGLAVNIK

»Odlukom ministra postrojnika od 8. I. 1945. broj D. p. 362-1944. priznato je Rozaliji Petrić iz Ludbrega, občina i kotar isti, udovi iza pokojnog Josipa Petrića, životom postradalog zbirnika ustaškog zbira Ludbreg, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima, pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

NOVOSTI IZ SVIETA

ZOV U POMOĆ — MOSKVA JE KRIVA — PILE U KUČINAMA — POGINUO NAJMLADJI GENERAL — AKO ONI PRIZNAJU TOLIKO — BUGARSKA — NESTAŠICA U SJEDINJENIM DRŽAVAMA — IZ BEOGRADA — RAČUN BEZ KRČMARA — LONDONCI NA ULICAMA — TEŽKOĆE BRITANSKE BRODOPRATNJE — NEW YORK BEZ MESA — NEKA BROJKE GOVORE

ZOV U POMOĆ

Na temelju posljednjih obaviesti iz Poljske, obratila se poljska izbjeglička vlada u Londonu koncem prošlog tjedna vladama Velike Britanije i Sjedinjenih Država zamolivši posreduju, kako bi se jednom učinio kraj uhićenjima, izagnanstvu i preseljavanju u Poljskoj. To je već drugi poziv u pomoć, što su ga poljski poklisari u Washingtonu i u Londonu uputili tokom posljednjega mjeseca u ime svoje vlade, predlažući istodobno da medjunarodno povjerenstvo preuzme vlast nad Poljskom, dok se ne održe slobodni izbori.

MOSKVA JE KRIVA

Na jedan upit saobćeno je u Wilhelmstrasse, da se apostolski nuncij u Budimpešti obratio na mjerodavnog njemačkog zapovjednika s molbom, da poduzme mjere za ublaživanje biede gradjanskog pučanstva Budimpešte. Predstavnik Wilhelmstrasse je ustanovio, da je oduviek postojala spremnost vlade Reicha i mjerodavnih vojničkih zapovjednika, da poštede starce, žene i djecu u Budimpešti od udaraca rata te da evakuiraju gradjansko pučanstvo, ali da svi dosadašnji pokušaji medjunarodnog Crvenog križa kod moskovske vlade nisu pružili mogućnosti za provedbu ovakvog podhvata. Krivnja za ovo grozno umiranje u gomilama gradj. pučanstva Budimpešte tereti dakle izključivo Moskvu.

Inače se s mjerodavne strane saznaje, da se medjunarodni Crveni križ već prije nekoliko tjedana obratio na vladu Reicha radi evakuacije gradjanskog pučanstva Budimpešte ,te da je s njemačke strane pozitivno odgovoreno na upit u tom pogledu. Medjunarodnom Crvenom križu izražena je spremnost Njemačke, da poduzme svaku mjeru kako bi se evakuiralo gradjansko pučanstvo i kako ne bi bilo izvrgnuto strahotama borbe. Nato se medjunarodni Crveni križ obratio Moskvi s upitom jesu li tamošnja mjerodavna mjesta spremna pristati na odgovarajuće utanačenje medju mjerodavnim zapovjednicima protivnih strana. Moskva uobće nije odgovorila na ovaj upit.

PILE U KUČINAMA

Francuzko novinstvo već je dalo izraza svome negodovanju, što de Gaulle nije pozvan na sastanak predstavnika triju savezničkih velesila. Sada je i sam general de Gaulle preko francuzkog krugovala izrazio svoje nezadovoljstvo, što su ga saveznici prilikom ovog sastanka mimoišli. Kako je poznato de Gaulle je već tokom priprema za ovaj sastanak uložio mnogo nastojanja ,da dobije poziv za sudjelovanje na tom sastanku.

U Njemačkim krugovima osvrću se na ovo de Gaulleovo nerazpoloženje prema trojici saveznika i kažu, da je ono sasvim razumljivo s obzirom na težki položaj, u kojem se de Gaulle nalazi. De Gaulle do sada nije u Francuzkoj imao nikakvog političkog uspjeha, koji bi se dao osjetiti. Poziv na trojni sastanak barem bi prividno primio te uspjehe. Unutrašnji politički položaj je sve teži, a družtvene prilike upravo porazne. De Gaulle — kažu u Berlinu dalje — načelnim izlaganjem francuzke vanjske politike pokazuje, kako nije uobće ništa naučio iz prošlosti i da pada u istu pogrješku, u koju je bila upala nesredjena Francuska poslije prvog svjetskog rata ,a to je, da se osjeća kao pobjednik, te na temelju toga sklapa političke saveze, koji se moraju razplinuti kao mjehuri od sapunice. De Gaulle je kao predstavnik pobiedjene zemlje počeo govoriti na način pobjednika na toj pogrješnoj predpostavci gradi svoju politiku, no jedino s razlikom, da se ni njegovi prijatelji u Londonu, Washingtonu i Moskvi ne mogu pomiriti s mišlju ,da ga zaista smatraju pobjednikom u borbi protiv Njemačke. U njemačkim političkim krugovima mirno očekuju, kakva će biti reakcija na ovaj de Gaulleov zahtjev. Tri velesile prema mišljenju ovdašnjih krugova, drže, da se politika danas može voditi samo sredstvima moći, a takvim sredstvima de Gaulle zaista ne razpolaže.

POGINUO NAJMLADJI GENERAL

General Harald von Hirschenfeld, koji je s 32 godine bio najmladji general i zapovjednik divizije njemačke vojske, poginuo je u težkim borbama na Iztočnom bojištu. On je u tom ratu doživio primjerni vojnički uzpon, jer je tek 1937. promaknut u čin pričuvnog poručnika u jednoj pukovniji gorskih lovaca, a 1938. premješten je kao djelatni častnik u mittelwaldsku gorsku lovačku pukovniju.

AKO ONI PRIZNAJU TOLIKO?

Američki ministar rata Stimson izjavio je na konferenciji predstavnika novinstva u Washingtonu, da gubitci Sjedinjenih Država Amerike od početka rata pa do sredine prosinca prošle godine iznašaju 616.950. Medju njima nalazi se više od 117.000 palih, 57.400 zarobljenih i 85.400 nestalih.

Kada sami Amerićani, koji su poznati po svojim krivotvorenjima podataka u svoju korist priznaju takove gubitke onda nije težko zamisliti kakove su doista bile potrebne žrtve s njihove strane da postignu dosadanje uspjehe.

BUGARSKA

Pokolj bugarskih političkih prvaka i nadalje se tumači kao otvoreni znak sovjetskih namjera u Bugarskoj. Savezno s tim potvrdjuje se, da je nakon ubojstva princa Kirila sudbina mladog bugarskog kralja Simeona vrlo nesigurna, to više, što se u bugarskim krugovima u Švicarskoj potvrdjuje viest, ,da su car Simeon i njegova majka odvedeni u Sovjetski Savez.

NESTAŠICA U SJEDINJENIM DRŽAVAMA

Povjerenik za kruta goriva u Sjedinjenim Državama izdao je kako Reuter javlja, odlučne odredbe o dobavi uglejna i gorivog ulja u 17 saveznih država na iztoku ,medju ostalim za New York, New Chersey, Pensylvaniju, Ohio i Massachusett. Najviše dozvoljena količina iznosi jednu tonu i ni jedno kućanstvo ne smije imati veću od petdnevne zalihe. Istodobno preporučio je zatvaranje kazališta, noćnih klubova, škola, knjižnica i sličnih zgrada, kako bi se uštedilo gorivo. Do krize s gorivom došlo je kako je već javljeno, uspo-

renjem željezničkog prometa uslied težkih sniežnih oluja prošlog tjedna. Nema znakova da bi studen popustila. U području New Yorka proglašeno je stanje krize. U državi Ohio postoji opasnost, da će uslied nestašice goriva biti obustavljen pogon u više za rat važnih veleobrta.

IZ BEOGRADA

Prema stiglim viestima iz Beograda, tamo je vladajuće komunističko vodstvo izdalo nalog, da se iz svih škola uklone razne svetačke slike, te da se zamiene kipovima, odnosno slikama Lenjina i Staljina. Kao državni blagdan, koji bi se imao najsvečanije slaviti u školama označen je »Dan Lenjina«.

RAČUN BEZ KRČMARA

Egipatski ministar predsjednik Ali Maher paša izjavio je u utorak pred parlamentom: »Egipat poslije rata ne će trpjeti na svom tlu uzletišta, koja bi se nalazila u rukama inozemaca.« To je bio odgovor na pitanje nacionalista Pikry Abazabeya ,koji se potužio, što je kongres Sjedinjenih Država razpravljao o pitanju ,da se Egipat pretvori u medjunarodno zračno uporište, i to sa 500 zrakoplova, a da Egipat o tomu službeno nije ni obaviešten.

LONDONCI NA ULICAMA

Stockholm. Prema izvješću londonskog dopisnika »Götebörgs Postena« u Londonu uslied njemačke dalekometne vatre vlada beznadna nestašica stanova katastrofalnih razmjera. Sva nastojanja za gradnju privremenih nastanbi u velikom obsegu dospjela su na mrtvu točku ,jer se pokazalo, da su pravo vlastničtva i pravo nadzora nad vlastitim zemljištem stvari čije puko spominjanje može prouzročiti »politički potres.« Uslied nestašice radne snage i tvoriva ne može se započeti gradnjom privremenih nastanbi u velikom broju. Nakon objave svih mogućih osnova prevladava medjutim mišljenje, da je čitava stvar slična onoj priči o briegu, koji se potresao, da se rodi miš. Englezka je imala prije rata oko 13 mil. kuća ,a od njih je 4,500.000 stradalo od bombi. Oko 500.000 kuća posvema je razrušeno. Oskudica stanova je tako težka, da su u predgradju Wembley došli na čudnovatu pomisao, da veoma primitivna skloništa poput škrinja na ulicama pretvaraju u stanove, ali su protiv toga prosvjedovali stanovnici Wembleya.

TEŽKOĆE BRITANSKE BRODOPRATNJE

Kako pomorski dopisnik Medjunarodnog dojavnog ureda kapetan bojnog broda Hansen saznaje, da se ne će predbježno nastaviti izgradnja novog britanskog bojnog broda, koji je koncem studenog prošle godine porinut u more na brodogradilištu Johna Browna u Clydebanku, a kome je prilikom svečanog krštenja britanska priestolonasljednica nadjenula ime »Vanguard«. Razlog je tome taj ,da se po nalogu englezke vlade svi drugi brodogradilištni radovi moraju zapostavljati za volju popravka oštećenih trgovačkih rodova i u korist izgradnje novih prievoznih brodova, da se obzirom na silnu potrebu obskrbe zapadnog bojišta svim sredstvima doskoči sve osjetljivijem manjku prievoznog brodskog prostora. K tome dolaze još i potežkoće, koje već davno postoje obzirom na veliko pomanjkanje osoblja u brodogradilištima. Najnoviji britanski bojni brod, čija će se konačna izgradnja radi ove odluke znatno odugovlačiti, kao i stavljanje u službu bojnih brodova »Lion« i »Emeraire«, čija je gradnja započela već u početku rata, imat će zapremninu od preko 45.000 tona, tako da bi to bio najveći bojni brod svieta.

Kako kapetan Hansen dalje izlaže, ne ćemo pogriešiti, ako držimo, da će Amerikanci, koji u pogledu gradnje novih brodova imadu mnogo više mogućnosti nego Englezi, tako da su i tokom rata bez obzira na Britance izgradili bojne brodove od 45.000 tona, izkorištiti ovu stanku u gradnji britanskih bojnih brodova, te da će nastojati prednost pred Englezima još povećati gradnjom još većih bojnih brodova.

NEW YORK BEZ MESA

Ženeva. Radi prievoznih potežkoća, nastalih uslied vremenskih nepogoda, izmedju Srednjeg Zapada i Iztoka Sjedinjenih Država ,došlo je u New Yorku do ozbiljne oskudice mesa. Kako »New York Times« javlja, prisiljen je zato ministar prehrane Sjedinjenih Država u buduće strogo propisivati razdiobu mesa raznim područjima. U hladionicama u New Yorku nema pričuva, pa je gradonačelnik Laguardia pozvao pučanstvo, da jede ribu. Da promiče potrošnju ribe, priredio je velik svečani doručak u jednoj ribarskoj kuhinji u iztočnom dielu New Yorka. Nakon plamenog poziva, da pučanstvo predje na prehranu ribom, on je sam, kako »New York Times« ustanovljuje, odklonio zdjelu tople govedske juhe, koju mu je ponudio jedan konobar.

NEKA BROJKE GOVORE

Na temelju privremene brojitbe uspjeha sabiranja tekstilnog tvoriva, koje još traje nekoliko dana, a koje se naziva »narodna žrtva«, ustanovljeno je, kako DNB saznaje, da je predaja još uporabive odjeće i rublja dosegla trostruku pa i četverostruku količinu prijašnjih sabiranja. Samo »narodna žrtva« pučanstva Berlina omogućila je, da se kao prva pomoć preseljenicima i stradalnicima od bombi dade oko 150 tisuća mužkih odjela, 52.000 kaputa i 200.000 ženskih haljina.

Šesterocjevni njemački bacač   Snimke E. S.

Trogodišnjica Ustaške Obrane
USTAŠKA POSAVINA

Ustaški obranbeni zdrug proslavio je ovih dana treću godišnjicu obstanka. Niz svečanosti na cielom području koje drži Obrana — najbolji su dokazi temeljitog, sigurnog, koristnog djelovanja postrojbi ustaške Obrane.

Bez zamatanja i vrludanja neprijatelji su bili uvjereni da će njihovi potezi na prerazličitim poljima djelatnosti dovesti prilike u ovoj godini do tog stupnja da će se ljudi bojati spomenuti slovo U i rieč Ustaša.

Na svoju veliku žalost najavljuju i ističu da se u Hrvatskoj provodi na veliko i brzo »ustašizacija.«

Istini za volju priznajemo — »ustašizacija« postoji i to upravo u vrlo velikoj mjeri danas. Više nego ikada dosada. Tek s jednom malom opazkom, koju neprijatelji namjerno ne ističu: bez ikakova posebna utjecaja odozgora.

Možda čak ni izraz »spontano «nije dovoljno jasan za tumačenje ovoga. Naime spontano izpoljavanje nečega je pod dojmom — osjećaja, koji čak časovito može biti i nepravilno usmjeren. Danas se naprotiv vrši poustašivanje o d o z d o l a. Ne radi neke sentimentalnosti ili nepravilno i krivo usmjerenog osjećaja, već — triezno, hladno promišljeno. Nakon težkih izkustava pojedinaca i čitavih krajeva ti pojedinci i čitavi krajevi pronalaze kao jedino riešenje — staviti slovo U na grudi na čelo — jer u srdcu je već odavna zapisano.

Imade pojedinaca, koji su najsretniji da su dosada proživjeli bez ikakova dodira s Ustašama. Za svaki slučaj. Tko zna — i slični izgovori. Zastrašile ih kojekakove sitnice. Neprijateljska promičba, časoviti uspjesi, a prije svega prietnje — u čemu — priznajemo ne možemo parirati protivniku.

I sada u ovakovom krugu, kad su proglašene »armije« dosegle i naše granice izticati svoje hrvatsko ustaško uvjerenje, sada upravo stavljati na čelo U — mimo i uzprkos svih prietnja, mogućih i nemogućih »možda« mogućnosti — znak je da se tu može govoriti samo o nečem dobro promišljenom, sviestnom, čvrsto odlučenom. Možda je tek sada jasan upravo proročanski mir vodećih — našeg Poglavnika — u svim neprilikama, koje su nas dosada snašle i koje smo prebrodili.

Te misli su me zaokupljale putem do odredišta. Nisam se prevario.

USTAŠKI PUT

Na prvoj točki puta — u Novskoj. To još nije Posavina, ali domet i doseg Obrane. Svetčan doček priredjen, jer dolazi izaslanik Poglavnika i ostali gosti iz Zagreba. Jedna stvar mi je posebno zapela za oči: ciela desna strana »špalira« kod dočeka sve stariji ljudi ,nastoje pokazati što vojničkije držanje — jer su sada zaista ponovno vojnici. Nejednako razmješteni obzirom na veličinu, nejednako odjeveni, ali na glavama svih ponosno sjaji znak »U« a preko ramena puška.

To je jedna od činjenica koja me se najviše dojmila cielog puta. Ljudi dolaze traže, mole oružje da brane, kako sami vole slikovito reći »svoj kućni prag«. Netko može medjutim pripoviedati o nacrtima i »planovima« kojekoga glede poslieratnog uredjenja svieta, o željama skromnim i neskromnim bilo koga ,o nazorima Zapada i Iztoka — ali naš čovjek je našao svoj put. Ustaški put.

Muževi, stari ljudi — danas nakon toliko kriza — svi su ustaše. Kako, odkuda, zašto. Jer eto i neprijatelji se hvale a naši pojedinci malodušnici ističu i žale da smo s promičbom bili manje djelatni nego li bilo koji od naših neprijatelja. Promičba je za četiri godine — oslabila, izgubila na vriednosti, a prava vriednost, narodna volja izražena upravo u ustaškim načelima došla do podpunog izpunjenja.

»HRVATI, VOLE I HOĆE SVOJU DRŽAVU . . .«

Negdje na tom putu spomenuo je te rieči Povjerenik G. U. S.-a Vjekoslav Luburić. »Nema toga Hrvata ,koji nije za državu. Treba mu samo pokazati snagu, vlast, treba mu pokazati tu državu koja je njegova i svi su za nju.«

To se upravo ovdje pokazalo. Kako u Novskoj, tako u cieloj Posavini koju brani i čuva Obrana, jednako kao i u onom dielu Bosne na kojem djeluje Obrana.

U današnje vrieme u pola noći putovati prilično prostranim područjem bez i jedne pomisli na zasjedu, borbu i puške, dane provoditi ovdje, a ne čuti izpaljenog naboja — susretati jedino ponosno i visoko izpružene desnice na pozdrav, razdragana i nasmijana lica, neprisiljenost, povezanost, srdačnost — to je eto plod trogodišnjeg djelovanja Obrane.

To bi možda bilo i sve rečeno. Ukratko — a prošireno eto:

SELJAK

Noćim u domu hrvatskog seljaka. Udobnost koja me okružuje, čistoća, i ostalo sjećaju me razprave u Beogradskom parlamentu, kada je Poglavnik isticao veliku i duboku razliku izmedju dvaju svietova što ih Drina dieli — ističući visoki stupanj uljudbe kod našeg naroda za razliku od onih s druge strane, nabrajajući pojedince smisao za čistoću, higijenu, spominjući sitnice, da hrvatski seljak ne sjeda za stol bez stolnjaka . . . Gotovo moderni namještaj, čist ručnik, nov komad sapuna, čista posteljina i sve ostalo.

Nalazim se eto u kući običnog, osrednjeg hrvatskog seljaka. Na počastnom mjestu okvir sa slikom i nadpisom »Uspomena na vjenčanje.«

Kraj imena skromno i ponosno stoji jednostavno napisano »ustaša.« Svidjelo mi se. Čovjek kad je činio najveći korak u životu ponosno je isticao za uviek da je on — ustaša. To sigurno nije ni od kuda i nikako moglo doći odozgora, na zapovied.

Neukusno bi možda bilo, ali opet reći ću: ne znam dapače sumnjam da li u kućama na drugim stranama netko tako ponosno ističe za cieli život pred cielim svietom da je »boljševik« ili što drugo. Sigurno ne.

Za ovog puta kod mene se podpuno razvila i oblikovala misao i uvjerenje da je hrvatsko selo zaista u sebi podpuno ustaško. Jednostavno zato, jer ustaštvo nije nešto izvana dovezeno i ne znam gdje izmišljeno, ono je naprotiv kratko jasno jednostavno izraženo ono upravo što smo godinama tražili i čekali.

Stranac bi povjerovao prolazeći ovim krajem da je ustaška kapa i znak nečeg starog tradicionalnog, obćeg — sveobćeg. Ponosno ,sigurno, bez straha iz uvjerenja nose svi taj častni znak — a tako će biti u cieloj Hrvatskoj. Negdje prije, negdje poslije. Tek eto negdje nije išlo gladko — bezbolnim i ravnim putem. Medjutim doduše činjenica je da je vjera u patnjama i sumnjama prokušana — čvršća i jača.

Ustaštvo je najčvršće naše narodno vjerovanje.

To sam naučio u hrvatskoj pokrajini u hrvatskim selima

od naših malih ljudi, prije svega od hrvatskog seljaka.

DOČEK

Bilo je na putu dočeka. U svakom mjestu. Ne znam gdje je bilo srdačnije, iskrenije, hrvatskije. Takodjer i izpraćaji. Veća mjesta, manja, sela, zaseoci, pojedini iztureni postavi i bunkeri — doživljuju čast i primaju visoke goste.

Čujem glasove i izraze iznenadjenja. Zaista. Postojala je bivša država i dvadeset godina. Nikoga nije zanimalo kako taj mali čovjek živi, nikoga nije brinulo ,nitko nije dolazio, a danas u četvrtoj težkoj ratnoj godini . . .

Ministar Mato Frković spomenuo je da je razlika čekati nekoga u ljetu po liepom vremenu a opet razlika u zimi, u nezgodnim i ne najugodnijim prilikama. To je znak veće ljubavi, veće pažnje, veće sklonosti prema onom koga se čeka. A čekalo se i stajalo vani po nekoliko sati. U Novskoj do kasno predvečer, u Sunji po velikoj zimi na otvorenom cielo prije podne ,jednako kao i u Dubici.

Dolaze »naši iz Zagreba« — da nam reknu ono što svi osjećamo, znamo, ali nam je drago — kad se rekne jasno, gromovito, junački i hrvatski — na ovom prostoru mora se računati na Hrvate. Pa ako je šačica razbojnika mogla činiti duže vrieme iz šuma nama smetnje — što je bilo, bilo kome, da naša snaga jedinstvena, cjelovita i postrojena — podje tragom senjskih uskoka.

SJENE U NOĆI

Negdje iza pola noći prošla je kraj nas skupina sjena. Ljudi od kojih se je država morala zaštititi ne suviše ugodnim mjerama. Naime — a takove su za njih.

Ljudi, koji nisu htjeli sretne i zadovoljne Hrvatske. Bile su po sriedi mine. Dakle ljudi koji su služili našem protivniku bilo za koju cienu — svejedno, koji su radili protiv Hrvatske, koji su sviestno dnevno, danomice prouzrokovali nesreće, smrti nevinih, milih, slabih, osakaćenja, ozljede, rane.

Liepo bi bilo, kad ne bi bilo potrebno s njima tako. Romantično je prije zaslužene kazne, kod tih ljudi pod razbojničkim očima tražiti ljude, koji imaju i nekakova ljudska prava . .

Otišli su u mrak u žicom ogradjen prostor da radom naknade ono što su razbojničkim porivima ili za Judin novac ili — jer nas jednostavno mrze rušili i ništili.

VIDIO SAM ZADOVOLJNE LJUDE

U Sunji. Obrana je ovdje tek kratko vrieme. Prije toga bili su mnogi tek kako su i sami izticali — nije bilo hrvatske vojske. Do nedavni gospodari natjerali su svoje konje u spavaće sobe naših ljudi.

Svi su imali veće pravo — osim Hrvata. A to je ipak Hrvatska.

Cielim putem pa i ovdje — zastave. More zastava. I na najsiromašnijoj kolibici. Makar papirnata. A kod većine na stiegu kita zelenila. Po zidovima slike Poglavnika, koje su možda bile dugo vremena skrivene, jer tek se sada ovdje smije hrvatovati.

Otvaraju se prozori. Ženske, starije, koje nemaju obuće, jer svi ostali već su na okupu. Ovi pružaju na prozor djecu, smiju se, radostna lica, pozdravljaju.

Ne znam, može li se nešto ovakovoga »režirati«. Suze, istinite suze radostnice, drhtavi glasovi, ganuti pokreti — jasno govore, da su srdca svih puna velike sreće i velikog veselja.

ISTRANIN

Sada je zapovjednik mjesta. Ustaški dopukovnik. Rekoše mu i ime — Desković. Prije nije bio u ustašama. 26. IX. navalili partizani. Kroz četnička i partizanska sela na Zapadu privukli se do Sunje. Jaka topnička vatra iz prilične blizine. Posada je iznenadjena. Privukli su se partizani na nekih 150 **metara željezničkoj postaji, koja** je već prilično oštećena. Momci posade se povlače.

Desković je stao na balvane, kojih je množtvo ovdje i pojedince, koji su suviše brzo odstupali goni napried. Samokres mu u rukama. Kad se našao licem u lice s nekim partizanom — samokres mu je već bio prazan. Medjutim — ni to partizana nije spasilo.

U najodlučnijem času prolomio se Deskovićev glas: »Napried, jasenovački ustaše!« — Ustaša medjutim uobće nije ovdje bilo. Posljedica svega bila je ta — da su se partizani junački — povukli.

Bila tri juriša, dopukovnik je u drugom bio ranjen u ruku, u trećem u oko — ali reče mu Povjerenik, da je uz ostalo i — grlom pobiedio.

USTAŠTVO PRIJE SVEGA

Kad su naše postrojbe zauzimale Sunju žene su od veselja skakale na oklopna kola. Ljudstvo se sve javilo u vojsku u Ustaše. Stotine pučkih ustaša položili su ustašku prisegu.

Bilo je gotovo četiri godine protuhrvatskog vladanja i terora. Uzprkos toga nitko u cieloj okolici nije u partizanima. Jedan jedini, neki dotepenec — »maler«. Da je bilo oružja — imali bismo desetke tisuća pučkih ustaša.

Kad se nije moglo drugačije djelovati tada se ženska ustaška mladež sastajala pod znakom crvenog križa i — radilo se.

Sada istom dolaze ne samo ovdje već i u cieloj Hrvatskoj plodovi 1932. i 1941. Sada doživljujemo koristni vrhunac ustaške revolucije.

DOSADANJI GOSPODARI

Petdeset domaćih Srba teroriziralo je desetke tisuća Hrvata. Danas otišli su za svojima u šumu. Još su ovdje tragovi — garišta i porušene zidine. Služi se misa na otvorenom pred ruševinama nekadanjeg narodnog dobra, njihove obćine.

Negdje na prolazu kroz selo vidio sam nadpis »Frizer« i kraj toga ćirilicom »parikmaher«.

Susjedno selo na Savi Gradusa trpjelo je četiri godine najtežu pljačku i unatoč svega — ni jedan vojni bjegunac.

Sada je ovdje čvrsta narodna ustaška vlast. Dosadanji gospodari negdje po šumama vode borbe sa svojim unutarnjim neprijateljima, jer u svom području u posljednje vrieme razpisaše se parolama po zidovima: »Neprijatelj broj 1 je tifus a ne okupator« . . .

SLIČICE

Nije tome davno da su naše postrojbe zauzele Sunju. Neki stari čiko zagledao se u tenkove sa hrvatskim oznakama i lice mu se razvuklo u zadovoljan osmjeh: »Vala ovo ni Austrija nije imala.

*

Kako prolazimo otvaraju se prozori i pokazuju se vesela lica. Povjerenik dovikuje nekoj ženi: »Prehladit će ti se diete . . .«

Ne će, ovo je junak . . . ustaša . . .«

KRVAVA DRINA

Noć. Tama. Mrak.
Drinom plovi krvavi trak . . .

Razbijene hridi
Od valova krvi.
Goli kamen
Polako se mrvi.
U dubinu
Pada,
I kamen
I varava nada.

Drina šumi,
Jeca stara brv,
Riekom se valja
Nova, svježa krv.

ŽELJKO JAMBROŠIĆ

Neznani grob mladog kamerada

Jednoga dana splelo se je toliko čudnih dogadjaja oko našeg puta, te sam još mnogo kasnije pišući o Kordunu šutke prelazio mimo trnovitih uspomena 1943. g.

Možda se je zvao Ricker, ali svakako Hans. U onoj buci strojeva niesam, kako to obično biva, dobro čuo prezime. Zlatokos s nebeskim očima bio je za razliku od mnogih mladih ljudi — skroman. Rat je na njemu ostavio kao jedini svoj otisak — željezni križ drugoga reda za hrabrost.

Nije mu doduše odmah bilo pravo, što se u sumnjivim tamnim bregovima kraj njega u kola smještava neznanac u čudnoj odori. Ali zapovjednik je označio prije polazka upravo njegov PKW, i ja sam ne promišljajući previše s ruba karlovačkog pločnika jednostavno zahvatio svoju prtljagu, bacio je na pomoćno sjedalo pozadi, i zaklopio željezna vratašca samovoza.

Crveno biela motka već je upozoravala kolonu na pokret. Mladi Esesovac pokrenuo je hladni volan u jutarnju maglu . . .

*

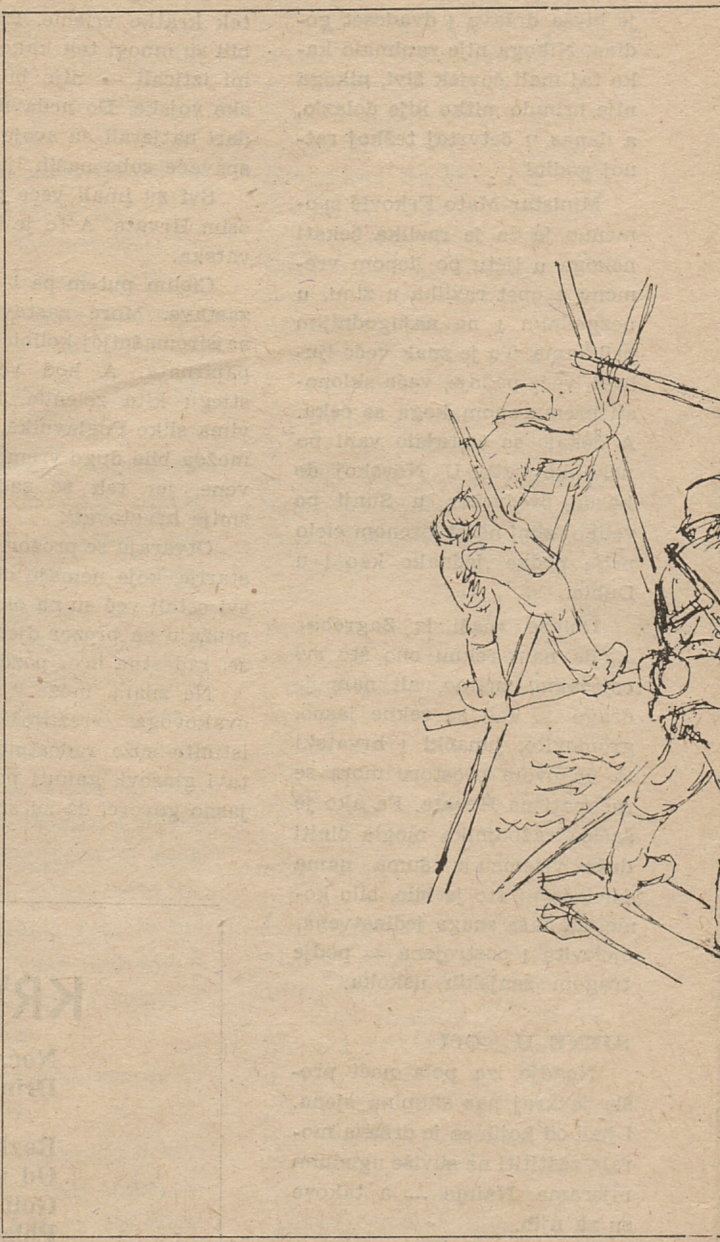
Voziti se četiri sata bez prestanka kroz pustoš i ostatke uljudbe i pri tom ne prozboriti rieči sa svojim suputnikom — strašno je i neugodno. A upravo tako sam sada bio ja osudjen kuckati olovkom po bilježnici, od vremena na vrieme zviždati, i stalno se namještati u sjedalo iz kojeg me je izbacivala svaka veća jama, kojih je do varošice na Korani nabrojeno ravno stotinjak.

Sjetio sam se čak i srednje škole i neobvezatnih satova njemačkog jezika, kada smo — bili su to poslijepodnevni satovi — radije pripremali nogometnu loptu za utakmicu, nego se bavili Grimmovim pričama.

Ono nekoliko pitanja, kao na primjer: koliko ima sati, pušite li, liepo vrieme, itd. već sam na početku puta iztrošio, i sada sam znojeći se, jer je sunce malo nadignulo oblake, sricao u glavi još kakvu rečenicu s kojom bismo upodpunili jednolično napredovanje put Slunja.

*

Dim na zavoju i brza vatra iz brojnih strojosamokresa probudila je u tili čas umorne udove. Kao srne našli smo se u isti čas obojica u jarku pokraj ceste. Hans je namještao MP, dok sam ja ležerno odkačio svoj skraćeni Steyer.. —. Doskora smo uvidjeli, da položaj uobće nije beznadan, te smo pustivši druge, da prodiru ravno u goruće selo, krenuli u brieg na osamljenu kotu, da pregledamo s uzvisine cieli slučaj. — To nas je možda moglo stajati kakve ogrebotine, ali napadači su osjetivši mnogostruku vatru strojnog oružja, radije ostavljali gotovi plien i gubili se u gudurama, daleko od naših samovoza. Ukratko nakon jedan sat pucnjave i gaženja po blatu vratili smo se

u svoja kola, znojni i zažareni od sitnog izleta. Moj vozač upaljujući stroj, upita me u nedoumici: »Jeste li vi možda ipak Talijan . . .?«

Razočarano ga promotrim. — No tada se sjetim, da je dečko tek stigao u Hrvatsku, te ne pozna naše odore, pa mu zato nadvikujući buku nadopunim poznavanje saveznićkih odora. U isto vrieme je dobio i cigaretu, te je zamoljen, da se više nikada ne zabuni toliko, kada je rieč o ustašama. Pun izkrenog preokre-

...LADOG KAMERADA

čaj. — To nas je možda moglo stajati kakve ogrebotine, ali napadači su osjetivši mnogostruku vatru strojnog oružja, radije ostavljali gotovi plien i gubili se u gudurama, daleko od naših samovoza. Ukratko nakon jedan sat pucnjave i gaženja po blatu vratili smo se

ta, u jednom mi je zastoju čak otro krpom staklo pred sjedišta, jer napokon: ja sam bio poručnik on dočastnik.

Tako smo razvezali jezik jedan i drugi ,i sad s se mnogo više sporazumjevali, nego prije . . .

*

U privatnom zvanju bio je Hans športski učit Kod nas bi s time čovjek umro od gladi, ali u veli

u svoja kola, znojni i zažareni od sitnog izleta. Moj vozač upaljujući stroj, upita me u nedoumici: »Jeste li vi možda ipak Talijan . . .?«

Razočarano ga promotrim. — No tada se sjetim, da je dečko tek stigao u Hrvatsku, te ne pozna naše odore, pa mu zato nadvikujući buku nadopunim poznavanje savezničkih odora. U isto vrieme je dobio i cigaretu, te je zamoljen, da se više nikada ne zabuni toliko, kada je rieč o ustašama. Pun izkrenog preokre-

zemlji ,u kojoj je tjelesnim vještinama posvećena o bita briga, bio je momak dobro stojeći, i nije oskud vao sunčanim uspomenama na mir. Dospio mi je pokazati i nekoliko zanimivih slika svoga kraja, i jednu ljepuškastu Njemicu, svoju dragu . . .

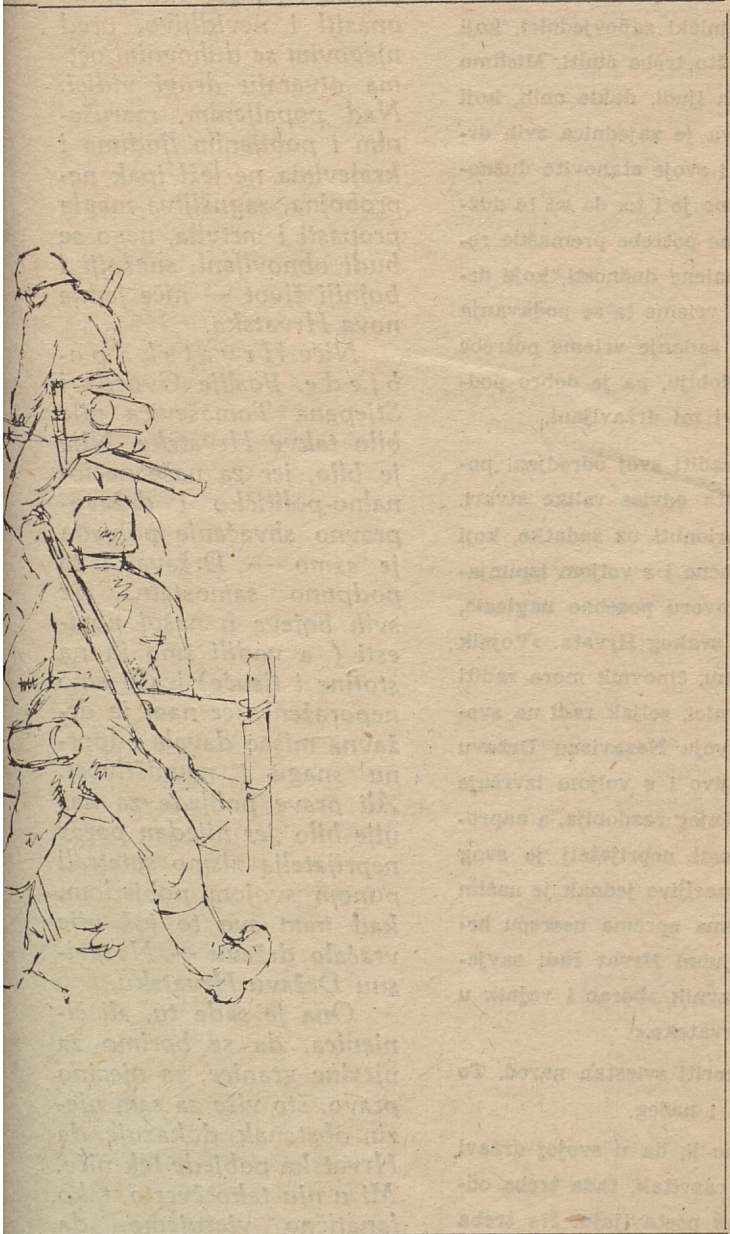
Kolona je nešto sustala, podigoh se sa sjed Pred nam na strmoj okuci svršavao je današnji puta. Dostignut je grad na Korani. Tu eto svrš

ta, u jednom mi je zastoju čak otro krpom staklo izpred sjedišta, jer napokon: ja sam bio poručnik, a on dočastnik.

Tako smo razvezali jezik jedan i drugi ,i sad smo se mnogo više sporazumjevali, nego prije . . .

*

U privatnom zvanju bio je Hans športski učitelj. Kod nas bi s time čovjek umro od gladi, ali u velikoj

zemlji ,u kojoj je tjelesnim vještinama posvećena osobita briga, bio je momak dobro stojeći, i nije oskudjevao sunčanim uspomenama na mir. Dospio mi je još pokazati i nekoliko zanimivih slika svoga kraja, kao i jednu ljepuškastu Njemicu, svoju dragu . . .

Kolona je nešto sustala, podigoh se sa sjedala. Pred nam na strmoj okuci svršavao je današnji dio puta. Dostignut je grad na Korani. Tu eto svršava moje drugarstvo s njemačkim kameradom. Žalostno svršava.

Banditi su porušili most preko brzica i slapova, i čitavo je napredovanje ustavljeno, dok se ne sagradi most na ladjama. Obkopari su se već vrzli kraj vode. Izkoristio sam ovo čekanje i skočio na cestu, da protegnem udove. Uz zakrčeni prostor odvajala se je strma planinska staza na brežuljak s kojega se može razgledati srdce ponosnog Korduna.

Posrčući kamenjem, koje se je odkidalo, uzpinjao sam se na proplanak. Napokon sam dostigao uzvisinu. Sunce je poljepšavalo ovaj pogled na zelnu rieku, popaljeni gradić i divnu prirodu naokolo. Na livadi tri su pastirice čuvale petdesetero ovaca, i kod toga neumorno prstima prebirale vunene niti. Primaknuo sam im se, da još prije nego udjem u grad, saznam iz naroda, tragediju mnogih utrnulih ognjišta.

Najprije stidljivo ,a onda bratski pokazivala mi je najstarija od djevojaka garišta javnih i privatnih zgrada, orobljeni crkveni dvor u kom je izdahnuo krilnik Francetić, pa zatim skriveno za guštikom groblje u kojem su bez reda i križa zatrpane žrtve dušmanskog strieljanja. Još se zadržah malo u razgovoru s ovim bistrim seljankama, a zatim klizeći strmom stazom sidjem prema rieci.

Već je sunce zalazilo, a hladni su virovi još uviek priečili prelaz na drugu stranu. Vojnici obkopari spuštali su se u ledenu vodu s gumenim pojasima, da povežu niz čamaca u nemirnoj Korani. Posao je dobro napredovao, i mi smo se mogli nadati ,da će još iste zviezdane noći usliediti naš prelaz u pustu varoš.

Sjetih se prijatelja Hansa i pogledom zaokružim duž kolone ne bih li ga gdjegod našao i počastio dobrom žganicom iz moje putne zalihe. Kod vozila ga nije bilo. U odbljesku obkoparskog alata na mostu vidjeh ga nejasno, kao u polusnu.

Jedan je obkopar u žurnom poslu naprežući se da skupi karike čamaca izpustio spasonosno uže, kojim je bio vezan o daske, i sada se je borio s nemilosrdnim valovima.

Neka prikaza izdvojila se je u onom metežu i poletjela u vodu za utopljenikom. U sumraku žalostnog dana gledali smo strašnu borbu dvaju života. Samo na čas.

Korana je obojicu povukla u crni vir. Slika je izčeznula.

Ja ne znam tko će preuzeti mali PKW, u kojem su ležale moje stvari. I tko će dalje upravljati potrebnim vozilom. Znam samo to, da će kolona ujutro otići bez mene, da i bez Hansa.

A ja ću sjesti kraj šutljive zle vode i zuriti u neznani grob mladog kamerada.

Triput Hrvatska

Sve, što se voli, u nevolji se više voli. U nevolji se voli istinski, iskreno, duboko. U težkim časovima tek spoznajemo, da li smo se samo zavaravali sa svojim osjećajima, ili su oni zbiljski, veliki i djelotvorni.

I Domovina se u nevolji više voli. To nam je ujedno i dokaz, mjerilo našeg rodoljublja, koliko nas je dirnula i zabrinula sudbina Domovine u njezinim tmurnim danima. Možda smo prema toj sudbini i ravnodušni: — u tom slučaju uzaludne su nam sve rieči uvjeravanja, uzaludno patetičko udaranje u prsi. Domovina sve to ionako ne treba. Njoj treba samo iskreno suosjećanje, koje je uviek ujedno i pripravnost pomoći svagdje, svaki put i u svemu.

Jer ima jedna Hrvatska patnje, koju već stoljećima razapinju, a da nam nikad još nisu dali zadovoljavajući odgovor na pitanje, zašto to čine. Oni (svi ti, koji Hrvatsku udaraju na muke) nisu se još opravdali pred nepristranim sudištem kulturne savjesti čovječanstva zbog svojih nedjela. Ne mislimo, da će to ikada i učiniti, jer odkud im toliko tankoćutnosti, njima, koji tako bezobzirno gaze svaki zakon pravde, svaku odozgo i od ljudi postavljenu i usvojenu normu čovječnosti i prava?

Hrvatsku patnje mi smo, videći se tako nezaštićeni, pretvarali vazda u drugu jednu Hrvatsku, u Hrvatsku borbe. Zato, jer smo je voljeli. Naši su osjećaji prema njoj bili stvarni: postojali su, nosili smo ih u sebi, i jer nisu bili demagogija ni samoobmana, u časovima, kad smo vidjeli nove patnje svoje Domovine, oni su postali djelotvorni. Zbog njezine nevolje mi smo je više voljeli, toliko više, da je to na kraju preraslo u pripravnost na borbu i žrtvu.

Jezivo je proći u borbu za obstanak zapletenom hrvatskom zemljom. Kad oči gledaju samo ono, što vide, onda na sate i dane hoda gdjekada ne vide ništa drugo osim garišta, pustoši, ruševina i groblja. To je materialna slika, što je pruža nekad liepa i ubava Hrvatska . . . Ali tko umije opaziti i nevidljivo, pred njegovim se duhovnim očima otvaraju drugi vidici. Nad popaljenim, razrušenim i pobijenim ljudima i krajevima ne leži ipak neprobojna, zagušljiva magla propasti i mrtvila, nego se budi obnovljeni, snažniji i bujniji život — niče jedna nova Hrvatska.

Niče Hrvatska pobjede. Poslije Gvozda i Stjepana Tomaševića nije bilo takve Hrvatske. Nije je bilo, jer za naše nacionalno-političko i državopravno shvaćanje pobjeda je samo — Država, i to podpuno samostalna. Iz svih bojeva u našoj poviesti (a vodili smo ih na stotine i tisuće) izašli smo neporaženi, jer nam je državna misao davala odpornu snagu i neuništivost. Ali prave pobjede za nas nije bilo ,jer nijedan poraz neprijatelja nismo smatrali punom svojom pobjedom, kad nam sve to još nije vraćalo državu — Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Ona je sada tu, ali činjenica, da se borimo za njezine granice, za njezino pravo, što više za sam njezin obstanak, dokazuje, da Hrvatska pobjede tek niče. Mi u nju tako čvrsto, tako fanatično vjerujemo, da smo za konačan njezin oblik uložili uobće sve, što smo imali. Nismo izostavili ni same sebe, ni svoju osobnu sigurnost i udobnost ,ni svoj život. Sve to za nas nema ciene, sve to dajemo savršeno mirno — da, vedro i zadovoljno.

U tom je naša snaga, to je osnovni i najveći uvjet da se do kraja ostvari Hr-

Prva i glavna dužnost danas

Neprijatelj je došao na granice naše države. Što nosi, što želi poznato nam je po toliko dogadjaja medju narodima, koji su jeftino prodali svoju slobodu. Kod nas je neprijatelj toliko gori, što on uzko suradjuje s velikosrbskim partizanima, koje smo mi dobro na svojoj vlastitoj koži osjetili, tako da nas ne mogu zavarati nikakove promičbene smicalice.

Ne trebamo ulaziti u pitanje koje su vojničke dužnosti u ovim časovima, jer su zato nadležni vojnički zapovjednici, koji sigurno imadu najbolji pregled i znanje što treba činiti. Mislimo da to više treba naglasiti dužnost malih ljudi, dakle onih, koji inače vrše svoje redovite poslove. Država je zajednica svih državljana, pa prema tome, svi oni imaju i svoje stanovite dužnotsi prema svojoj zajednici-državi. Prirodno je i to, da su te dužnosti prema državi veće kad su i državne potrebe premašile redovite. U mirno vrieme razmjerno su malene dužnosti, koje država traži od svojih državljana. U ratno vrieme ta se podavanja povećavaju u razmjeru s potrebama. U sadanje vrieme potrebe su velike, jer se radi o poviestnom razdoblju, pa je dobro podsjetiti se na dužnosti, koje imademo svi mi državljani.

Prva je i glavna dužnost savjestno raditi svoj odredjeni posao. Od malih sitnih dužnosti često puta odvise velike stvari. Svaki na svom mjestu mora još jače prionuti uz zadatke, koji su im povjereni. Njih treba savjestno, točno i s voljom izpunjavti. Poglavnik je u svom nedavnom govoru posebno naglasio, da je izpunjavanje dužnosti prva zadaća svakog Hrvata. »Vojnik ima ostati pod svojom puškom na ramenu, činovnik mora raditi u svom uredu, radnik radi u svojoj tvornici, seljak radi na svojoj zemlji i time branimo i čuvamo svoju Nezavisnu Državu Hrvatsku.« Svatko tko savjestno, marljivo i s voljom izvršuje svoju dužnost odgovara zahtjevima današnjeg razdoblja, a naprotiv svaki onaj, koji ne izvršuje dužnosti neprijatelj je svog naroda. Svatko tko ne radi savjestno i marljivo jednak je našim narodnim neprijateljima i zajedno s njima sprema nesreću hrvatskom narodu. Pošten, čestit i rodoljubni Hrvat radi savjestno te je time, kao što je rekao Poglavnik »borac i vojnik u šancima granica Nezavisne Države Hrvatske.«

Nema tog oružja, koje bi moglo pokoriti sviestan narod. To je dokazala poviest mnogih naroda, pa i našeg.

Želimo li dobro svom narodu, hoćemo li, da u svojoj državi stvorimo mogućnosti za daljnji narodni razvitak, tada treba odgovoriti na zahtjeve, koji se na sve nas postavljaju. Ne treba kritizirati, pripoviedati i čekati dogadjaje skrštenih ruku, jer na taj način ne pomažemo u zajedničkoj borbi, nego samo odmažemo! Svi brbljavci i kritikanti po kavanama jesu neprijatelji sreće i dobre budućnosti hrvatskog naroda. Na svakom poje-

STARE I NOVE VEZE (Nastavak s 2 str.)

Mračni obrisi budućeg sukoba tražili su dugotrajne i obširne pripreme, pa je njemačka vanjska politika morala ostvariti i održavati mirne odnose sa svim susjedima, koji bi je u njezinim nastojanjima mogli ometati. Medju te i takove ubrajala se i bivša Jugoslavija, u čiju se snagu onda još nije sumnjalo. Ipak, i kraj svega toga se njemačka javnost već tada stavila na stranu hrvatskih zahtjeva, o čemu najrječitije govore iztržci iz tadanjeg novinstva, koje ovdje priobćujemo. Česti obširni osvrti na prilike u zarobljenoj Hrvatskoj nosili su neriedko naslove kao: SERBISCHE TEUFEL — MITTELALTER IN JUGOSLAWIEN — FOLTERMETODEN DER BELGRADER POLIZEI — DIE SERBISCHE FOLTERKAMMER i slične ovima. Poznata imena njemačkog tiska mogla su se čitati uz napadaje na brutalnosti beogradske hidre protiv hrvatskog naroda, a najbolji su novinari i publiciste svoje redke posvećivali našim nevoljama svakom zgodom, kad bi koje novo nasilje prodrlo na javu iza zidina srbske glavnjače. Prilikom čestih političkih procesa u Beogradu pojavljivale su se u novinstvu Reicha najoštrije rieči osude i zgražanja:

»Razprava u Beogradu pokazuje nam svu odvratnost metoda, kojima se na Balkanu još danas vlada . . .« »U Beogradu vlada diktatura, i sudci nisu sluge pravde i pravnih zasada, već sluge diktata.« »Nikada nije velikosrbska ideja bila bezsavjestnija i brutalnija od danas.«

Ne samo da je spomenuti tisak donosio izvješća o nepravdama protiv hrvatstva, već je on nastojao prikazati i objasniti izkrivljene činjenice, kojima su se oni iz čaršije obilno služili. Jedan od takvih slučajeva je iznesen, kad su Hrvate pokušali proglasiti komunistima zbog nepopularnosti toga naziva u uljudbenim svjetskim krugovima:

»Danas je položaj ozbiljan. Radi se i o poziciji katolicizma! Ne možemo biti ravnodušni prema tom, da granično katoličanstvo bude denacionalizirano. Samo kao nacionalna cjelina moći će oni ostati čvrsti na vjerskoj granici uzprkos progona i obtužaba, da su »komunisti«. Ovi »komunistički« strogo katolički i konzervativni nacionalni Hrvati . . . postaju i mučenici graničnog katolicizma.« Slično sliedi i nešto dalje:

»Od proglašenja diktature su vodje tog starog, strogo katoličkog naroda proganjani pod izlikom komunizma, zatvarani, mučeni i ubijani.«

Već ove usluge njemačkog novinstva, kao pisanog izražaja njemačkih osjećaja i nazora u najteže doba hrvatskog narodnog života udarile su čvrstu osnovicu buduće vojničke suradnje u najodsudnijem ratu čovječanstva. Tim su putem prenošeni hrvatski prosvjedi na uvid svjetskoj javnosti, i — mirno se može reći — pištedjeli su i truda i žrtava jednima, a i drugima! U danima šestdnevnog rata Njemačke protiv Srbije hrvatski su seljaci i gradjani pružili priličnu pomoć oružanim sastavima Reicha razoružavajući i sabotirajući srbijanske odrede, razsijane diljem čitave Hrvatske.

Uzpostava hrvatske Države nije bio nikakav promičbeni trik Berlina. Njemački je narod našao na našem području narod, koji je znao što hoće, što može i na što ima pravo, narod, koji je uz poznatu vrlinu junačtva i odvažnosti imao značajke vjernosti i zahvalnosti. Zato je Reich pomogao svojim snagama prvo jačanje nove države, koju su ponieli spremni i odvažni ljudi, koji su — za razliku ostalih naroda u sličnim prilikama — ostavili po strani sva nepotrebna i suvišna filozofiranja, i zahvatili djelatno u ratni metež, da pomognu razbistrenje i okončanje prieteće magluštine nad Kontinentom. Hrvati su otišli pod Harkov, Rostov i Moskvu! Njihovo je ime spomenuto i u posljednjem izvješću Führerovog glavnog stana, kojim je objavljen tragični završetak herojske staljingradske epopeje! Zrakoplovci sa kockastim hrvatskim grbom na krilima gledali su pod sobom tlocrt Moskve i izbacivali eksplozivne tovare nad kulama crvenog Kremlja! Istodobno, stotine i tisuće radnika Hrvata radile su u njemačkim tvorničkim postrojenjima za spas i pobjedu Evrope i svojim znojem pečatile savez drugarstva dvaju naroda, ugroženih istim opasnostima.

Sada, u šestoj ratnoj godini o bok nacionalsocialističke Njemačke stupa nepokolebivo hrvatski narod sa teretom i tegobama četiri ratnih godina, prignut doduše i stisnutih usana, ali s jedinom mišlju: »Izdržati do kraja. A svršetak milošću Providnosti ne će i ne može biti protiv nas.« Ista misao obuzima takodjer i sve milijune Niemaca, gdje god se oni nalazili; tako je i to jedna od stiena, koje obzidavaju nepomičnu zgradu njemačko-hrvatskog savezničtva i prijateljstva!

vatska pobjede, zbog toga i neprijatelji gledaju na nas puni strahopoštovanja. Ne boje se oni toliko našeg broja i naoružanja, naših fizičkih snaga: — naša bezgranična ljubav prema toj istoj Hrvatskoj, koju su nam vazda odricali i koju nam, zato, žare i pale, ulieva u njih osjećaj naše veće vriednosti ,koja se na bojnom polju manifestira kao nesavladivost.

Hrvatska patnje, Hrva-tska borbe, Hrvatska pobjede — triput Hrvatska. A uviek jedna za naš zanos, uviek jedinstvena i jedina za našu ljubav. Uviek najbolja i najdraža za naše sinovske osjećaje, najvrednija za našu požrtvovnost i samopriegor. S Hrvatskom patimo, jer smo Hrvatska. Za nju se borimo, jer samo nju hoćemo, samo nju imamo. Ona je sve, što hoćemo i sve, što imamo. Po njoj pobjedjujemo, jer Hrvatska — to smo m i!

S. VITKOVIĆ

Prva i glavna dužnost danas

dincu je, da svojim primjerom pokazuje, da svojim savjestnim radom potiče druge na marljivo izvršavanje dnevnih dužnosti.

Imperativ sadašnjeg vremena jest rad i opet rad. Na taj način ujedinjuje se čitav hrvatski narod s vojnicima na bojištu, pa tako složan može smiren očekivati buduće dane.

Svi staleži hrvatski imaju svoje dužnosti. Seljaci ,radnici i intelektualci svi su oni pozvani da u svom zvanju doprinesu svoj dio zajedničkoj sreći hrvatskog naroda. Jedna misao koja nas vodi — sačuvati Nezavisnu Državu Hrvatsku kasnijim pokoljenjma — neka nas ujedini i u savjestnom i marljivom radu za taj sveti cilj. Nikakovim dogadjajima i viestima ne smijemo pokolebati svoju volju za pojačanim radom na vlastitu korist. Složan i ujedinjen hrvatski narod može biti siguran u svoju pobjedu, jer je takav narod neprobojna linija u obrani države.

U velikim vremenima izpunjavajmo svoje sitne dužnosti, ali savjestno i marljivo, jer nam je to i jedno jamstvo za sretan život u vlastitoj državi!

IVO CEROVAC

NAŠA BOJIŠTA

ČESTITANJA

Početkom mjeseca veljače obavljena su čestitanja Nove Godine Poglavniku od predstavnika diplomatskog zbora, hrvatske državne vlade i visokih predstavnika crkvenih, vojničkih i drugih državnih oblasti. U ime diplomatskog zbora čestitao je Siegfried vitez Kasche. U odgovoru na čestitke Poglavnik je iztakao da će u ovom sukobu pobiediti uz oružje duh i uztrajnost, a takodjer da će Njemačka i svi njezini saveznici, a medju njima i Hrvatska — uztrajati. Iza čestitanja predstavnika hrvatske državne vlade i vjerskih predstavnika — čestitali su i predstavnici ustaškog pokreta na čelu s ministrom postrojnikom vitezom dr. Lovrom Sušićem.

NJEMAČKO PRIZNANJE

U njemačkom ratnom izvješću posljednjih dana posebno su pohvaljene i postrojbe hrvatskih oružanih snaga:

U Hercegovini zadale su naše čete prilikom napadaja južno od Mostara protivniku težke krvave gubitke. Zaplienjena su ili uništena brojna oklopljena kola i brdski topovi. U borbama, u kojima je znatno područje očišćeno od banda, iztakle su se na strani njemačkih snaga osobito hrvatske postrojbe.

ZADUŠNICE

U zagrebačkoj su prvostolnici prvom polovicom mjeseca veljače održane zadušnice za poginule rimokatoličke svećenike tokom ovog rata.

USTAŠKA MLADEŽ RANJENICIMA

Ustaška mladež Broda na Savi ne zaboravlja svojih ranjenika, kojima posvećuje dužnu pažnju zbog njihovih junačkih djela u obrani domovine.

U nizu ostalih nastojanja, kako bi hrvatskim ranjenicima pružila časove vedrijeg veselja i zabave, Ustaška mladež logora Brod na Savi posjetila je ovih dana ranjene hrvatske borce u bolnici, te je tom prilikom izvela kraći umjetnički razpored, podielila ranjenicima prikladne darove i hranu. Tom prilikom je održao hrvatskim ranjenicima u ovdašnjim bolnicama prigodni govor prosvjetnik Mile Balen. On se zahvalio ranjenicima na njihovim junačkim djelima i žrtvama, što ih pridonose u obrani domovine protiv podivlajlih šumskih banda, koje bi htjele hrvatskom narodu nametnuti jaram komunizma.

Hrvatski su ranjenici sa zanimanjem saslušali govor prosvjetnika i umjetnički razpored mladih članica Ustaške mladeži zahvalivši na brizi i pažnji, koju su im izkazali svojim posjetom.

OBRAČUN ZA SIEČANJ

U borbama u mjesecu siečnju izgubio je neprijatelj na hrvatskom državnom području:

— 8.825 poginulih.

— 1.404 zarobljenih, a mnogo ih se predalo našim postrojbama.

Ovdje su iznieti samo točno ustanovljeni gubitci neprijatelja, dok su oni zapravo mnogo veći, jer neprijatelj — kao što je poznato — odvlači svoje poginule i ranjene.

U borbama u mjesecu siečnju zaplienjeno je:

— 9 oklopnih kola,
— 57 velikih topova raznih obrazaca,
— 48 protuoklopnih topova,
— 66 bacača,
— 136 strojnica,
— 384 strojosamokresa,
— 47 protuoklopnih pušaka,
— velike količine bombi,
— preko 65 tona streljiva,

— 19 samovoza te mnogo konja, kola, tvoriva i ratne opreme.

Nad područjem Nezavisne Države Hrvatske oboreno je u mjesecu siečnju ukupno 20 neprijateljskih zrakoplova.

Naše je zrakoplovstvo unatoč nepovoljnim vremenskim prilikama veoma požrtvovno podpomagalo postrojbe na zemlji napadajima na neprijateljske postave, dovozne ceste, prievozna sredstva i neprijateljska uzletišta, te vršilo obskrbu i prenosilo ranjenike.

Progon neprijatelja u Podravini — Snimke rat. izv. P. T. S.-a

USTAŠKA SMRT

U borbi s odmetničkim bandama položio je svoj život satnik Mijo Matusinović, pripadnik P. T. B., koji je čitav svoj život i rad posvetio dobrobiti i slobodi hrvatske domovine. Prošavši sve potežkoće života i borbu za slobodu Hrvatske satnik Mijo Matusinović nije nikad pokleknuo ni pred najvećim opasnostima, a u borbi s neprijateljima hrvatske države pokazao je primjerom svagdje svojim suborcima, kako se za domovinu bori. Prilikom napadaja odmetničkih bandi bio je ranjen, no unatoč tomu on je nastavio borbu proganjajući neprijatelja. Prilikom jednog naleta bio je ranjen i drugi puta. Toj smrtonosnoj rani je podlegao junački borac, koji je u svojem životu poznao samo jedno: borbu i rad za domovinu i njezinu sretniju budućnost.

Za svog boravka u inozemstvu u ustaškom je radu pokojni satnik Matusinović obi-

šao mnoge države kao Belgiju, Francuzku, Njemačku, Italiju, Holandiju, te Argentinu. U Italiji je s ostalim ustašama emigrantima bio zatvoren u logoru na Liparima od 1934. do 1937. Za svoj uzoran ustaški rad bio je odlikovan vojničkim redom željeznog trolista IV. stupnja i malom srebrnom kolajnom Poglavnika Ante Pavelića za hrabrost kao i ranjeničkim odličjima.

Mrtvog borca odpratili su na vječno počivalište mnogobrojni znanci i suborci iz dvorane Doma Ustaške mladeži, gdje je bilo izloženo njegovo mrtvo tielo.

»SVE SE ODVIJA PO OSNOVI...«

Prigodom obilazka sela svoje župe pao je u ruke odmetnika župnik o. Mato Kulundžić te su ga odmetnici odveli u smjeru Dolnjeg Zvečaja. Dne 25. siečnja nadjen je o. Kulundžić prostrieljene glave u rieci Mrežnici, odakle je prevezen u Dugu Resu i dne 26. siečnja pokopan. Smrt župnika žale svi župljani i brojni Karlovčani, koji su ga poznavali.

DJELATNOST KARITASA

Prema izvješću Karitasa nadbiskupije vrhbosanske rad ove ustanove postaje sve više intenzivniji na području karitativne djelatnosti. Prema tom izvješću Karitas je u razdoblju od 11. srpnja prošle godine, pa do konca godine podielio postradalima na području Sarajeva i okolice 979.000 Kuna, izbjegličkim obiteljima 267.000 Kuna, a siromašnim obiteljima 219.910 Kuna, što čini sveukupnu svotu od 465.910 Kuna.

U istom vremenskom razdoblju izdano je za živežne namirnice 2,381.500 Kuna. Siromašnima se stalno dieli bezplatni kruh, sedmično po 60 komada, svaki u težini od 1 kg. U posljednje vrieme broj se je bezplatno podieljenih kruhova povisio za dvostruko, t. j. na 120 kg na tjedan.

IZ KORDUNA

U Petrinji je na svečan način obavljena zakletva novaka ustaškog stajaćeg zdruga i par stotina domobrana, koji su svi položili ustašku prisegu. Ovom su svečanom činu prisustvovali uz predstavnike Ustaškog pokreta na čelu s logornikom Srnakom i predstavnici vojničkih i gradjanskih oblasti, te savezničkih oružanih snaga. U svečano uredjenoj dvorani privremenog Družtvenog doma odslužio je ustaški satnik fra Božo Vukdelija svetu misu, nakon koje je počela svečanost prisege. Fra Božo Vukdelija održao je vatreni govor o značenju prisege i njezinoj svetosti, te je iztaknuo životnu snagu hrvatskog naroda u času, kada kod drugih naroda vidimo opadanje borbene snage i oslabljenje samopouzdanja. Dokaz velike životne snage Hrvata je upravo činjenica, što u ovako velikom broju polažu ustašku prisegu novaci ustaše i pripadnici domobranstva. To je ujedno dokaz opravdanosti naše borbe za hrvatsku državu, za našu obstojnost, dokaz naše životne jakosti i prava na našu narodnu državu. Nakon položene prisege pozdravio je nove pripadnike ustaške vojske zapovjednik ustaškog zdruga, te im čestitao sa željom, da i nadalje budu dostojni predstavnici hrvatske vojske, koji će visoko uzdignuti i nositi neokaljan stieg Hrvatske.

Iza prisege podieljena su odlikovanja ustaškim borcima i zaslužnim častnicima, dočastnicima i vojničarima ovdašnjeg stajaćeg zdruga. I ovom je prilikom, kao i nakon obavljene prisege, došlo do veličanstvenih manifestacija gradjana Poglavniku i hrvatskoj vojsci. Ovoj je svečanosti prisustvovalo gotovo sve gradjanstvo grada Petrinje, pa u koliko nije moglo stati u samu dvoranu, stajalo je na ulicama i trgovima, gdje su bili postavljeni zvučnici, te se ciela priredba prenašala putem razglasne postaje.

Hrvatska sviest sadašnjice

Kada je 1928. godine Karadjordjevićevska diktatura bila već na vidiku, kada su u Beogradu ubijeni vodje hrvatskog naroda braća Radić, onda je tadašnji narodni zastupnik dr. Ante Pavelić dao svoju posljednju javnu izjavu prije odlazka u emigraciju, u kojoj je medju ostalim rekao: »Danas je svakome jasno ono, što su pravaši vidjeli pred deset godina. Svi moradoše metnuti prste u rane razapete Hrvatske, da se osvjedoče, da je ona doista na križ razapeta.« Trebalo je proći kroz dvadeset godina, pa da se izpuni san svakog poštenog Hrvata: uzkrsnuće Nezavisne Države Hrvatske. Ali od tada je trebalo još proći i izkusiti trogodišnju Golgotu, kada su premnogi hrvatski domovi razrušeni i opljačkani, kada je mnogo Hrvata stradalo i vlastitim životom, pa da se istom nakon dobre tri godine paklenog izkustva svi osviestimo u jednoj činjenici: da ustaštvo nije povlastica pojedinaca, nego da ono ima biti ustanak cieloga hrvatskoga naroda, kako je izjavio Poglavnik još koncem listopada 1928. godine.

Današnja sviest i napori u obrani svoje države nisu nekakvo tudje i narinuto mišljenje; štaviše, možemo reći, danas ne postoji ni prinudno novačenje u vojničke postrojbe, jer se radi o borbi protiv partizanskosrbskog i boljševičkog raja. A zašto? Zato, što smo sami svojim prstima osjetili rane patničke Hrvatske na vlastitim ledjima. Samo da spomenem jedan slučaj iz podravskog mjesta Gjurgjevca: Ljudi, koji su se nekada veselili dolazku partizana, kada su se »nauživali« šestmjesečne partizanske strahovlade, počeli su se već potajno dogovarati, da će sa sjekirama i motikama podići ustanak, ako ih za kratko vrieme ne oslobodi ustaška vojska. I, kada su ustaše došli, svi oni, koji su bilo radi kojih svojih razloga izbjegavali hrvatsku vojnu dužnost, sada su se sami prijavljivali. Neki su čak i sami kupovali puške, makar lovačke, samo da mogu odmah u miliciju na obranu svojih domova i svoje države. Isto se dogadja i u ostalim predjelima Hrvatske. Svi su Hrvati dobili ustašku sviest.

Partizanstvo je, istina, opljačkalo mnoga sela, poubijalo mnogo nedužnih Hrvata, ali ono je baš tim svojim azijatsko-srbskim postupkom još jače razbuktilo hrvatsku sviest. Činjenica je, da je danas hrvatska sviest jača nego jučer, da je danas hrvatska vojska, premda je pretrpjela već mnoga krvarenja, upravo na vrhuncu svoje snage i poleta. Što je partizanstvo bilo silovitije, to se je jače u hrvatskom srdcu ukorjenio osjećaj sviesti i privrženosti k spasonosnoj ustaškoj ideji. Partizani su nekim svojim t. zv. brigadama nadjenuli imena Matije Gubca ili braće Radića, ali o tim hrvatskim velikanima na svojim »meetingima« nisu nikada ništa govorili. Ta, nisu ni znali, a kada bi i znali, ne bi htjeli, jer hrvatsko se ime medju partizanima ne smije spominjati, dok se srbsko ime preporuča.

U tieku ovih godina mnogi su Hrvati bili nasilno odvedeni ili prevareni, te su tako protiv svoje volje bili postali partizanima. Evo, kako: Partizani su pozvali ljude jednog mjesta na »meeting«. Drugog dana natjerali su ih na rušenje željezničke pruge. Kad su to silom postigli, onda su takvim »rušiteljima« utuvili u glavu, da bi ih hrvatske vlasti zbog rušenja pruge objesile, pa da je prema tomu radi sigurnosti života bolje, neka podju s njima u »akciju«. Kad su i to uspjeli, govorili su svojim novim prisilnim »drugovima«, da bi ih ustaše sada pogotovo poklali, jer su se borili na strani partizana. I tako, hoćeš ne ćeš, mnogi protiv svoje volje i svog uvjerenja postadoše partizani — sve — od straha, da ne dopadnu u šake ustaša, koji »kolju i vješaju hrvatski puk«, kako im partizanski politički komesari utuvljuju u glavu.

Zato je sasvim razumljivo, što je Poglavnik već dva puta bio odredio amnestiju za sve takve jadnike Hrvate, koji su po nesreći zapali u vrzino vražje partizansko kolo. I sada je Poglavnik, kao vrhovni zapovjednik oružanih snaga, opet izdao odredbu, da se sa svima zalutalim ili nasilno odvedenim hrvatskim sinovima, koji se predaju hrvatskoj vlasti, ima liepo postupati bez ikakvog kažnjavanja ili odmazde. I ovim činom Poglavnik je dokazao, da imade ne samo državničku i vojničku mudrost nego i hrvatsko srdce, koje računa sa svakom kapljicom hrvatske krvi za budućnost i sreću svih Hrvata u Hrvatskoj. Poglavnik i danas poziva, kao što je još 29. VII. 1927. godine zvao: »Svi Hrvati u jednu bojnu liniju za obranu hrvatske domovine, od sile i nasilja!« Poglavnik zove i danas onim istim riečima, koje je izrekao 8. XII. 1926. godine na javnoj skupštini Hrv. Bloka u Zagrebu u slikokazu »Metropol«: »Hodite, braćo, da povedemo odlučnu borbu za svoju izpaćenu domovinu Hrvatsku! Čim više učinimo, tim smo joj se više odužili, a dužnost nam je tu. Kad budemo složniji i jači, prije ćemo to izvesti.« A danas smo jači nego jučer, jer smo po izkustvu partizanstva i sličnih zala postali sviestniji svoga hrvatstva i svoga ustaštva.

M. PETER

MOJE SELO JE OSLOBOĐENO . . .

Snieg je već okopnio. Tako je to u to vrieme svake godine redovno. Naši su počimali s akcijama. Jednog prijepodneva oglašeno je bilo i u našem tečaju da se traže tridesetorica, koji bi išli — na teren.

Ja sam takodjer bio medju tom tridesetoricom, ja sam slutio da se ide prema onoj strani, odkuda ja nisam dobivao viesti odkako sam pod puškom. Odmah nakon prvih dana zašli su odmetnici u moje selo i držali ga neprestano.

Nije nam rečeno kamo se ide, ali mislio sam da idemo u poznati mi kraj. Računao sam medjutim ako se i ne ide tamo, glavno je da se nekamo ide pa će tako i moji kod kuće prije doći na red da budu oslobodjeni . . . Ja makar gdjegod drugdje, a netko drugi opet kod moje kuće. Roditelji će ga primiti, kao da sam to ja . . .

*

Liepo sunčano jutro. I trava se već oporavila od zime. U tom kraju ja sam domaći. Prema kući. Idem napried izpred svih. Prvi u predhodnici. Ugodno mi je i liepo. Eto mojih planina, za kojima sam uviek žalio. Tek eto — tko zna što se u njima krije . . . Dočekali su nas, ali mislim, da su se poslije i — pokajali . . .

Predvečer zaustavili smo se u selu desetak kilometara izpred moga. Ostali smo ovdje nekoliko dana. Tu je upravo bilo naše mjesto. Držali smo prvu bojnu prugu i dočekivali što su nam s iztočne strane tjerali. Posla i nije bilo mnogo.

Jednu večer došli su i Niemci. Oni imaju teže oružje i osim toga naša desna strana bila je suviše izložena, trebalo je tu pojačati. Oko pola noći proveo sam jednu njihovu obhodnju kroz naše zasjede i mrtve straže. Pričali smo — koliko smo to mogli. Sporazumjevali se. Izmienili medju sobom darove, što je tko taj čas imao uza se. Vojnički: šibice, cigarete, jabuke. Palo je nekoliko vojničkih doskočica . . .

*

F. Eichhorst, Berlin:
STUDIJA ZA »STALJINGRAD«

Tu večer spavao sam na podu s ostalih šestnaest drugova u tiesnoj željezničkoj stražarnici. Kako bi se možda koji noćom digao — čas za tim ne bi se ni opazilo gdje je ležao, jer su se drugi na račun tog prostora samo malo udobnije namjestili i — sliedeći je morao povrativši se sa straže čvršće uprieti da pospanog lievog i desnog druga pomakne u stranu.

Dolazio mi je na pamet susret s mladim Niemcem. Nosio je naočale. Plav, mladji od mene. Reče da je iz Beča. Ima i nekakove škole. Otca i majku. Sestru. — Kao i ja. — Kako su nam sudbine uobće slične! Svima nama — našem pokoljenju... A i želje i nade — velike, plemenite, zanešenjačke...

Sreli smo se gotovo u mraku i valjda se nikada ne ćemo više vidjeti. On je ovdje kraj mog sela došao braniti svoju domovinu, jer — tako zaista jest. A ja — javio sam se takodjer ovamo, pa dospijem li do kuće — bit će liepo, a ne dospijem li — nek je liepo onima, koji dospiju bilo kada svojim kućama.

*

Fronta je donekle ustaljena i koliko sam mogao doznati, moja se jedinica ne bi imala micati odavde. Zamolih dozvolu kući. Medjutim još nismo znali je li mjesto oslobodjeno. Na tom području su Niemci. Reče mi zapovjednik da će me pustiti, kad se bude štogod znalo...

Jedne večeri iztovario sam se iz teretnog samovoza na kraju sela. Samovoz je pristao pod dudovima, a ja produžio prema kući.

Ušao sam bez kucanja. Bio je mrak. Svietla nisu imali. Prozori su bili daskama zatvoreni. U kući su sjedjeli strani ljudi. Vojnici. Bili su to Niemci.

Moji, možda su upravo taj čas mislili o meni. Kako možda i ja gdjegod slično sjedim i slično sam primljen i podvoren. Kad sam ušao — nisu me ni prepoznali. Mislili su da je neki teklić došao s viestima od liečnika, gdje su dovezli ranjene i osmoricu mrtvih iz današnje borbe. Naime — toliko je stajalo osvajanje sela...

*

Kad sam se oglasio prepoznali su me. A i gosti Niemci znali su odmah tko sam, po prijemu.

I —?

Vidio sam ranjene i mrtve, koji su stradali za oslobodjenje mog sela, mojih roditelja, sestre.

Čudni se dogadjaji dogadjaju u životu. Medju mrtvima izmrcvaren i iznakažen bio je i moj noćni poznanac iz Beča.

Eto mu to na uspomenu, dok ne stignem i opet kući, pa mu grob okitim hrvatskim cviećem...

Moje selo je oslobodjeno...

IZDRŽATI

Ono, što ustaški borci izdržavaju, dostojno je Danteove mašte i Cerventesova pera.

Kud god pogledamo, svuda više tuge nego crnog platna, pa se svakom ozbiljnom promatraču nameće pitanje: odakle tolika snaga duha?

Nabrajati žrtve, pisati o riekama prolivene krvi nepotrebno je i predaleko bi nas odvelo. Podcrtavamo samo činjenice: crnina, u koju su zavijene tisuće naših porodica, postala je izvorom novih, nevidjenih snaga. I ako stotine tisuća hrvatskih porodica znadu, da im ovaj rat prieti uništenjem, ipak uporno traže, da se borba, naša vlastita borba, nastavi do pobjede.

Što to dokazuje?

Narod je sviestan postavljenog cilja, kao što je sviestan i puta, kojim se postizava cilj. U toj sviesti pokazao je, da posjeduje najpotrebnije svojstvo današnjice: volju izdržati!

Dogadjaji, koji su se odvili u Rumunjskoj i Bugarskoj, daju nam pravo postaviti pitanje: što čeka narod, koji izgubi živce?

Mi ne želimo poučavati narode u vodjenju njihovih poslova, samo iz njihove stvarnosti povlačimo za sebe zaključke.

Rumunjska stvarnost nam kaže, da stotine tisuća Rumunja danas sele u ruske radne logore, dok u bugarskoj ni vlada ni narod ne znadu, što se dogadja.

Te činjenice nameću nam pitanje ozbiljnosti tih naroda i njihovih vlada, jednako kao što bi kakav neprijateljski prodor na naše područje nametnuo i nama pitanje ozbiljnosti, pomračenja uma i duševne poremećenosti, pa od jednog malog naroda ako bismo u tom času pružili dokaze stvorili 27 političkih stranaka, kao što sada rade Talijani...

Narod vriedi samo onoliko, koliko vriedi njegova uztrajnost u borbi za postignuće cilja.

Naš postavljeni cilj je: Hrvatska Država. Za velikim ciljem mora ići veliki narod! Samo na taj način ne će se kod protivnika izazvati prezirni smieh. Ako s polovice puta skrenemo, onda smo uzalud svaki korak učinili! Ako o postavljenom cilju mi razpravljamo, onda to imaju pravo i drugi činiti, ako mi sumnjamo, onda drugi imaju pravo niekati.

Vrieme nam zato nameće sliedeće zaključke:

Prevarili su se oni narodi, koji su shvaćali život i politiku šarlatanski, cirkuski. Život i njegovi zakoni su mnogo jednostavniji nego zakoni i život pozornice... Narod se ne može spasiti s vješto namještenim prizorima. Samo narod s jasno odredjenim ciljem ne može se izgubiti u vrtlogu dogadjaja, pogotovo kad je taj cilj takav, da vriedi svake žrtve.

Mi Hrvati imamo takav cilj i nije nam potrebno gubiti živce. Neka živce gube samo oni, koji hlepe za tudjim.

Ne znači, da smo mi pristaše vječne borbe. Mi samo prihvaćamo mužki, nametnutu borbu.

Nije ovo rečeno demagožki, da se netko uzbudi. Ovo je najjednostavnija istina našeg narodnog života, potvrdjena vjekovima prošlosti.

Zar se netko može čuditi ptici, što leti, i kamenu, što pada? Zar se netko može čuditi nama, što se borimo za slobodu? Samo onda, kad se za nju ne bismo borili, bili bismo predmet čudjenja i prezira. Gonjen takvim nagonom narod ne gubi živce. Gube ih samo oni, koji na narod ne misle, i koji imaju samo jedan cilj: spasiti glavu...

Napomenut ću samo to, da poznam mnogo ljudi, koji su izgubili glave, jer su izgubili prije toga živce...

Izdržati!

GRGA ROGLIĆ

Stric Miško
PRIPOVIDA...

Dičice moja, sinovci moji lipi. Sidim vam ja neki dan u onoj velikoj kavani na Jelačićevom trgu. Pala me volja da se i ja malo umješam medju onu veliku gospodu političare, koji tamo side, prosipljü pamet i mudrost i odredjuju ko će rat dobiti, a koli izgubiti.

Sidim vam ja tamo, sidim i gledam kakva sve sorta ulazi. O moj lipi Bože, šarenila vrta Gospodijeg u njem svake boje naroda ima.

Odmah do moga stola sidilo vam je dvoje mladi — momak i divojka. Pijuckaju ti oni pomalo nikakvo skupo vino, grickaju kolače i gledaju jedno drugome u zube, ko da se nisu vidili ima pet godina.

Nekako oko Ave Marija unidjoše u kavanu dvojica, i zaredaše od stola do stola. Vidim službeni ljudi, dok im ovi u kavani pokazuje izkaznice. Ovi momak do mene se ništo uzvrpoljio, sve boju minja, ona ga njegova pita — šta mu je, a on se ko malo osmine i veli — ništa, ništa. Ajd, ajd, i dodje red i nanj.

— Molim vas vaše izprave, vele oni njemu. Traži on, traži i pokaže im jednu, veli: — Izvolite.

— Ovo je vaša osobna izkaznica, dajte nam još pokažite i vojničke izprave.

— Ja sam oslobodjen, molim, evo, čekajte, pokazat ću vam odmah. Pribire on džepove, pribire i jedva nikako izčupa komadić papira.

— Gospodine, ne zbijajte šale s nama. Ovo oslobodjenje je staro i ne vriedi već od srpnja 1943. godine.

— Pardon, molim vas izvinite mi — veli, imam ja i novo, koje vriedi, samo čekajte dok nadjem.

— Požurite samo, nemamo vremena, da se toliko zadržavamo kod vas.

— Molim, molim, pribire on svoje papire, ali nejma, pa nejma tog novog oslobodjenja.

— Nažalost vam ne mogu pokazati, jer ga nemam, sigurno mi je ostalo u drugom odielu. — A sigurno ga imam. Znate, pa ja sam tvorničar, i moja je tvornica povojničena. Evo, izvolite moju vizit kartu i pruži mu nikakav mali komadić papira.

Gleda to onaj službeni, gleda i smijucka se: — Pa vi imate tvornicu šešira, od kad naša vojska treba šešire? Vi opet zbijate šale.

— Dobro, molim vas, evo ovdje, vadi on nikakvu oveću kuvertu, pogledajte, možda ćete ovdje naći izpravu, koja vriedi.

Otvori čovjek onu kuvertu i šta mislite, šta je bilo unutra, snopić pethiljadarka.

— Šta ovo znači, pita on tog tvorničara šešira, pa ovo je novac — a on problieđio ko krpa, pa tuc-muc — veli: — Jest. Molim, to je novac.

— To vi sigurno želite dati Hrvatskom Crvenom Križu? Je li tako?

A moj tvorničar pozelenijo, division dršću mu noge pod njim, reko bi sad će oborit s nogu.

— D-d-d-da, molim lipo, veli, to dajem za Crveni Križ. I-i-i, molim lipo, sad mogu ići?

— Ne, gospodine, vi nemate vojničke izprave, morate s nama.

— Kad je tako, onda molim izvolite, i maši ti se on u žep i izvuče papir: Evo, gospodine, ja nisam hrvatski državljanin.

— Tako, vi niste rvatski državljanin, a živite u Rvatskoj i gospodski živite, tvornicu imate, imate novaca za razbacivanje, imate sve, što vam srdce zaželi, sve to primate od Rvatske, a njoj ništa ne dajete.

— A od kad ste vi u Rvatskoj?

— Od rodjenja, molim, moj otac je doselio iz Fijume.

— A kako ste vi došli do tvornice i kada ste je dobili?

— 1941., molim, ja sam bio ustaša.

— A tako! Vi ste bili ustaša, a šta ste danas, molim vas?

— Pa-pa-pa ja sam i danas, ovaj — ja sam i danas, ovaj — onaj — — — muca, gazda, tvorničar, — a onaj službeni ga lipo ščepa za jaku i veli mu: — Danas ste vi isto ono što ste bili 1941.., obični prevarant, lovac, lovili ste u mutnome i mislili ste, da se nikad ne će izbistriti, a eto prevarili ste se, dolijali ste.

Sidite tu, a poslije ćete s nama.

— Molim vas ko što se Bogu moli, nemojte me u prve redove da poginem, kud će moja tvornica i onda znate, ja nisam nikad bio vojnik, pa i ne znam kako puška izgleda.

— Ne bojte se, gospodine tvorničaru, ne ćemo vam dati pušku, nije svaka rdja za pušku, vi ćete dobiti lopatu ili još bolje — kramp.

E, ljudi, da ste vidili tog jadnog tvorničara, kako je samo skljusio u onaj naslonjač, izgleda je ko sedam gladni godina. E lipi moj Bože, vala Ti da nisu svi naši mladići ko ovi tvorničari, jer da smo svi taki ostali bi roblje do sudnjega dana.

»Ustaša«, vjestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — Izdavač i vlastnik Ustaški Nakladni Zavod. — Ravnatelj i glavni urednik poglavni pobočnik Mijo Bzik. Uredničtvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. — Brzoglas: Uredničtvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 49.456. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 10 Kuna. — Predplata: godišnje 520 Kuna, polugodišnje 260 Kuna, tromjesečno 130 Kuna. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 2.

